

ELEFANTUL DIN GRĂDINĂ

MICHAEL MORPURGO

ILUSTRĂȚII DE MICHAEL FOREMAN

Traducere din limba engleză de
Valentina Georgescu

Editura Paralela 45

Cuprins

Partea întâi

Un sâmbure de adevăr / 9

Partea a doua

Cercul de foc / 51

Partea a treia

Discul de oțel / 101

Partea a patra

Dangăt de clopote / 139

Partea întâi

Un sâmbure de adevăr

1.

SINCERĂ SĂ FIU, CRED CĂ LIZZIE NU NE-AR FI SPUS NICIODATĂ POVEȘTEA ei cu elefantul dacă pe Karl nu l-ar fi chemat Karl.

Poate ar fi mai bine să explic.

Sunt infirmieră. Mă angajasem cu jumătate de normă la un cămin de bătrâni de la capătul străzii noastre. Lucram cu jumătate de normă tocmai pentru a fi acasă și a mă ocupa de Karl, fiul meu în vârstă de nouă ani. Fiind doar noi doi, trebuia să fiu acasă dimineața, înainte ca el să plece la școală, dar și după-amiaza, când se întorcea. Însă uneori, în weekend, eram rugată să fac ore suplimentare. Nu puteam să

Elefantul din grădină

refuz tot timpul – turele se făceau prin rotație – și, la drept vorbind, nu-mi stricau niște bani în plus. Așa că, sâmbăta și duminica, dacă nu avea unde să se ducă sau cine să stea cu el, aveam voie să-l iau pe Karl cu mine la cămin.

La început am fost puțin îngrijorată – mă temeam să nu deranjez și nu știam cum se va înțelege el cu toți acei vârstnici –, dar i-a plăcut la nebunie și, după cum s-a dovedit, și lor. În primul rând, avea tot parcul la dispoziție pentru joacă. Uneori își chema și prietenii. Se cățărau în copaci, jucau fotbal, dădeau ture cu bicicletele. Cât despre bătrâni, vizitele copiilor au devenit în scurt timp atracția zilelor de weekend, un eveniment pe care-l așteptau cu nerăbdare. Se adunau cu toții la ferestrele salonului ca să-i privească, uneori ore-n șir. Iar, când ploua, Karl și prietenii lui intrau și jucau șah cu ei sau se uitau împreună la un film.

Acum câteva săptămâni, într-o seară de vineri, a nins, și a nins zdravăn. Eu trebuia să merg la muncă a doua zi – eram în tura de dimineață –, așa că a trebuit să-l iau și pe Karl cu mine. Dar el nu s-a supărat deloc. Ba chiar a adus cu el și o ceată de prieteni. Au zis că vor să se dea cu sania în parc. Dar niciunul n-avea sanie. Aduseseră în schimb tot ce le picase în mână și putea aluneca: saci de plastic, plăci de surf, ba chiar și un colac de înot. Și, până la urmă, au

descoperit că și pe fund se aluneca la fel de bine. Căminul s-a umplut în dimineța aceea de hohotele de râs ale bătrânilor, care îi priveau cum se zbenguiesc afară, în zăpadă. După ceva timp, săniușul s-a transformat într-o bătaie cu bulgări, de care bătrânii păreau să se bucure la fel de mult ca și copiii. Eu am fost ocupată mai toată dimineța, însă ultima oară când m-am uitat pe fereastră am văzut cum, spre încântarea tuturor, Karl și prietenii lui se chinuiau să ridice un om de zăpadă uriaș, chiar în fața salonului.

Așa că am fost luată complet prin surprindere câteva minute mai târziu, când am intrat în camera lui Lizzie și l-am găsit pe Karl așezat lângă patul ei, cu haina pe el și șapca pe cap. Stăteau de vorbă ca niște vechi prieteni.

— Ah, ai venit! a exclamat Lizzie și mi-a făcut semn să intru. Nu mi-ai spus că ai un fiu. Și că îl cheamă Karl! Nu-mi vine să cred. Pe deasupra, mai și seamănă cu el. Asemănarea este extraordinară, izbitoare. I-am spus și despre elefantul din grădină, și m-a crezut.

A ridicat un deget muștrător spre mine.

— Tu, tu nu mă crezi, știi. Nimeni de aici nu mă crede, doar Karl.

L-am scos imediat pe Karl din cameră și l-am tras mai încolo pe coridor, hotărâtă să-l cert zdravăn pentru că

Elefantul din grădină

intrase așa, nepoftit, în camera lui Lizzie. Acum, când mă gândesc mai bine, n-ar fi trebuit să fiu surprinsă. Karl avea obiceiul să umble teleleu. Totuși, ce m-a mirat a fost cât de tare s-a înfuriat pe mine.

— Tocmai voia să-mi povestească despre elefantul din grădină, a protestat el, smucindu-se din strânsoarea mea.

— Nu există *niciun* elefant, Karl, i-am spus. Își imaginează lucruri. Așa pățesc oamenii în vârstă. Uneori, mintea le mai joacă feste, atâta tot. Acuma, pentru numele lui Dumnezeu, hai odată!

Abia după-amiază, când am ajuns acasă, am avut răgazul să-i explic pe îndelete cum stau lucrurile cu Lizzie și cu povestea ei cu elefantul. I-am spus că, din fișa ei, știu că are optzeci și doi de ani. Fusese internată la cămin de aproape o lună, așa că ajunseserăm să ne cunoaștem destul de bine tabieturile una alteia. Era cam supărăcioasă și uneori chiar arțăgoasă cu celelalte asistente. Însă cu mine, i-am explicat, se purta frumos, era politicoasă și chiar cooperantă – mă rog, de cele mai multe ori. Cu toate astea, chiar și cu mine putea deveni destul de îndărătnică, mai ales când venea vorba de mâncare. Și nici apă nu bea suficientă, oricât aș fi insistat eu.

Karl nu mai contenea cu întrebările despre ea: „De când e la cămin?“, „Ce boală are?“, „De ce are camera ei și

nu stă la un loc cu ceilalți?“ Voia să știe totul, așa că i-am spus totul...

...cum, în ciuda firii ei directe, uneori de-a dreptul necioplite, se născuse între noi o simpatie aparte, și că tocmai asta îmi plăcea la ea. Chiar în prima ei zi în care venise la cămin spusese: „O să fiu sinceră cu tine. Nu-mi place câtuși de puțin aici. Dar cum n-am încotro și din moment ce noi două o să ne vedem des, poți să-mi spui Lizzie.“

Și așa am și făcut. Pentru toate celelalte infirmiere era Elizabeth, dar pentru mine era Lizzie. Dormea mult, asculta radio și citea cărți, multe cărți. Nu-i plăcea să fie întreruptă când citea, nici măcar când trebuia să-i dau medicamentele. Era înnebunită după romanele polițiste. Mi-a spus odată, cu un soi de mândrie, că citise toate cărțile de Agatha Christie.

Doctorul, i-am mai spus lui Karl, credea că, înainte să fie adusă la cămin, nu se hrănise cum trebuie săptămâni întregi, poate chiar luni. Și așa și arăta când am văzut-o prima oară – uscățivă și fără vlagă, vulnerabilă, cu pielea obrazilor palidă și subțire ca o foaie de hârtie peste pomeți și cu părul gălbui răsfirat pe pernă. Totuși, mi-am dat seama de la început că are ceva foarte deosebit, un fel de însufletire – poate datorită privirii ei ferme, zâmbetului subit care îi lumina toată fața. Nu știam nimic despre viața ei;

Elefantul din grădină

nicio rudă nu venea să o viziteze. Părea complet singură pe lume.

— E cam ca bunica, i-am spus lui Karl, încercând să-i explic cât mai bine starea lui Lizzie. Ca mulți bătrâni, e uneori confuză, mai uită lucruri – ca atunci când începe să vorbească despre elefantul din grădină. Vorbește tot timpul despre el, nu doar cu mine, cu toată lumea. „Știți, a fost odată un elefant în grădină“, repetă ea. Bate câmpii, Karl, crede-mă.

— N-ai de unde să știi, a răspuns Karl, încă supărat pe mine. Și, oricum, nu-mi pasă ce zici. Eu o cred. E adevărat tot ce mi-a povestit despre elefant. Nu minte, nu născoceste, știu precis asta. Îmi dau seama.

— Cum îți dai seama? l-am întrebat.

— Pentru că și eu mai mint uneori, așa că-mi dau seama când alții mint, iar ea nu e unul dintre ei. Și nu e nici confuză, ca bunica. Dacă spune că a avut un elefant în grădină, atunci așa este.

N-am vrut să mă cert cu el, nici să-l supăr mai tare, așa că am tăcut. Dar în noaptea aceea am stat trează, întrebându-mă dacă nu cumva Karl are dreptate. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât începeam să cred că în povestea lui Lizzie cu elefantul s-ar putea ascunde un sâmbure de adevăr.

A doua zi de dimineață, la muncă, în timp ce Karl și prietenii lui se zbenguiau prin zăpadă, am fost foarte tentată să intru în camera lui Lizzie și să o întreb despre elefant, dar parcă nu era niciodată momentul potrivit. „Mai bine să nu întreb, să nu-mi vâr nasul unde nu-mi fierbe oala“, mi-am spus. Mi se păruse întotdeauna o persoană foarte rezervată, care prefera să păstreze tăcerea și să rămână în lumea ei. Ne obișnuiserăm una cu cealaltă și cred că ne simțeam bine împreună, așa că nu voiam să stric lucrurile. Când am intrat în cameră, mi-am zis că, dacă aduce ea vorba din nou despre elefant, atunci o voi întreba. Dar n-a deschis subiectul. A întrebat însă de Karl. Voia să știe totul despre el. Mai ales când o să vină din nou să o vadă. A spus că vrea să-i arate ceva foarte neobișnuit, ceva special. Părea foarte entuziasmată, dar m-a rugat să nu-i spun lui. Voia să fie o surpriză, a adăugat.

Am observat după aceea că paharul cu apă era neatins și am dojenit-o cu blândete, un lucru cu care se obișnuise deja. Am ocolit patul și m-am dus să închid fereastra, țâțâind din buze cu reproș:

— Lizzie, ești tare neascultătoare cu apa.

Dar mi-am dat seama că nu mă asculta.

— Vrei să lași fereastra deschisă, drăguțo? a întrebat. Îmi place frigul. Îmi place să simt aerul proaspăt pe față.

Elefantul din grădină

Mă răcorește. E mult prea cald în clădirea asta. Cred că este o risipă de bani cumplită.

Am făcut cum mi-a cerut și ea mi-a mulțumit – avea întotdeauna maniere ireproșabile. Acum se uita pe geam la copii.

— Cred că băiețelului tău Karl îi place tare mult zăpada. Mă uit la el și parcă-l văd pe fratele meu. Tot așa ninge și în ziua aia...

S-a întrerupt, pe urmă a continuat:

— În dimineața asta, drăguțo, la radio, parcă am auzit că azi e 13 februarie. Așa e?

Mi-am verificat telefonul și i-am confirmat.

— Crezi că micul tău Karl o să vină astăzi să mă vadă? a întrebat din nou, cu un soi de nerăbdare. Sper că o să treacă. Aș vrea mult să-i arăt... Cred c-o să-l intereseze.

— Sunt sigură c-o să vină, i-am spus.

Nu eram însă deloc sigură. Știam foarte bine că fiul meu își dorește să afle mai multe despre povestea cu elefantul, dar părea că se distrează mult prea bine afară, în zăpadă. Lizzie nu a mai adus vorba despre asta cât timp i-am făcut toaleta, apoi i-am aranjat pernele, ca să stea din nou confortabil. Îi plăcea foarte mult să-i perii părul încet, fără grabă. Chiar asta făceam când s-a auzit un ciocănit în ușă. Spre marea mea ușurare și spre încântarea evidentă a lui Lizzie, era Karl. A intrat gâfâind și s-a așezat imediat lângă ea, cu fața îmbujorată și cu haina și părul pline de zăpadă. Ea a întins mâna să-l scuture, pe urmă i-a atins obrazul cu vârful degetelor.

— Frig, a spus. Era frig pe 13 februarie, 13 februarie...

Gândul i-a zburat departe.

— Elefantul, elefantul din grădină. Ați vrut să-mi povestiți despre elefantul dumneavoastră, mai știți? a spus Karl.

Atunci am observat că Lizzie se întristează și îi dau lacrimile. M-am gândit că e mai bine ca fiul meu să plece.

— Poate ar trebui să se întoarcă un pic mai încolo, i-am spus.

Elefantul din grădină

— Nu.

A insistat să rămână, să rămânem amândoi, pentru că trebuia să ne spună ceva.

Așa că am mai tras un scaun și m-am așezat și eu lângă ei.

— Ce e, Lizzie? S-a întâmplat ceva pe 13 februarie, ceva extrem de important pentru tine? am întrebat-o.

Ea a întors privirea în cealaltă parte, neputând controla, nici masca tremurului vocii.

— Ziua aceea mi-a schimbat viața pentru totdeauna, a spus.

Am întins brațul și i-am luat mâna într-a mea. M-a strâns fără vlagă, dar a fost suficient ca să înțeleg că își dorea cu adevărat să stăm cu ea. Privea pe fereastră și acum ne arăta ceva cu degetul.

— Ia uitați-vă acolo, vedeți? Auziți? Vântul suflă prin copaci. Ramurile tremură. Credeți că se tem de vânt? Așa a spus micuțul Karli în ziua aceea, că pomilor le este teamă de vânt, că vor să fugă, dar nu pot. Noi putem, a spus el, dar ei nu. Tare mâhnit a mai fost din cauza asta.

S-a uitat la Karl și i-a zâmbit.

— Karli era frățiorul meu mai mic și tu îmi amintești foarte mult de el. Și asta mă face fericită, că ești aici, mai ales azi, ca să-ți spun povestea mea, povestea noastră.

Povestea mea și a lui Karli. Dar mă și întristează. Sunt mereu tristă pe 13 februarie. Vuietul vântului prin copaci mă face să-mi amintesc.

Observasem de mai demult că engleza ei avea o sonoritate ciudată, pronunțând cuvintele cu atenție, aproape nenatural de corect și în propoziții lungi. Chiar dacă avea nume englezesc, am avut mereu impresia că este de origine olandeză, scandinavă sau poate germană.

— Era un vânt fierbinte, dogoritor, a continuat. Eu nu cred în iad și nici în rai, ca să știți. Dar, dacă ți-l poți imagina, era ca un vânt venit din focurile iadului. Am crezut că o să ardem de vii.

— Dar ați spus că era februarie, a întrerupt-o Karl.

M-am încruntat la el, dar pe Lizzie n-a părut s-o deranjeze.

— Asta e iarna, nu? a continuat Karl. Adică, unde locuiați? În Africa sau unde?

— Nu. Nu era în Africa. Nu ți-am spus deja? Ba cred că da.

Deodată părea un pic nesigură pe ea.

— Vezi tu, era un elefant în grădină. Nu, serios, chiar era. Și îi plăceau cartofii, mulți cartofi.

Zâmbetul meu pieșiș m-a trădat.

Elefantul din grădină

— Tot nu mă crezi, așa-i? Ei bine, nu pot să te învinovățesc. Mă gândesc că și tu, și celelalte asistente mă considerați o bătrânică trăsniță, un pic țăcăniță, sărită de pe fix, cum se spune. E-adevărat că roțițele mele nu mai funcționează la fel de bine ca odinioară – de asta mă aflu aici, nu? Uneori, picioarele nu mă ascultă și nici inima nu-mi bate așa cum ar trebui. Tresaltă și freamătă. Își inventează propriul ritm, iar asta îmi dă amețeli, ceea ce nu e tocmai plăcut. Dar vă asigur că mintea mea funcționează fără cusur, brici, cum se zice. Așa că, dacă spun că a fost un elefant în grădină, chiar așa este. Memoria nu-mi joacă feste.

— Eu nu cred deloc că sunteți o bătrânică trăsniță, a spus Karl. Și nici țăcăniță.

— Foarte drăguț din partea ta, Karl. Noi doi o să fim prieteni buni. Dar trebuie să recunosc, dacă mă gândesc mai bine, că nu prea țin minte mare lucru din ce s-a petrecut ieri și nici măcar ce-am mâncat azi-dimineață la micul-dejun. Dar îți spun sincer că-mi amintesc perfect tot ce s-a întâmplat în tinerețea mea. Îmi amintesc lucrurile importante, lucrurile care contează. E ca și cum mi le-aș fi întipărit în minte, ca să nu le uit. Așa că-mi amintesc foarte bine că, în seara în care am împlinit șaisprezece ani, m-am uitat pe fereastră și l-am văzut. La început, arăta doar ca o umbră

Un sâmbure de adevăr

mare și neagră, dar pe urmă umbra s-a mișcat și m-am uitat mai bine. Nu mai încăpea niciun pic de îndoială: era un elefant, fără discuție un elefant. N-am știut asta atunci, evident, însă elefantul din grădina noastră avea să-mi schimbe viața pentru totdeauna – să schimbe viața tuturor celor din familia mea. Și am putea spune chiar că avea să ne salveze.